

SV. KLARA VJERNA ŽENA

S. RENATA MRVELJ
Zagreb, Držićeva 31

UDK: 235.3 : 929 Clara, s.
Stručni članak
Primljeno: 23. IX. 1994.

Na temelju Klarinih spisa i drugih vrela autorica donosi svjedočanstva o korijenima, originalnosti i dinamičnosti Klarine vjere. Posebno naglašava kristocentričnost i teocentričnost te vjere i dokazuje daje Klara vjerna žena, jer »što je Franji obećala nije zanemarila«. Iz te vjernosti Bogu i sestrama izrastao je dragocijeni plod - *duboka radost i životna sreća*.

I. KORIJENI, ORIGINALNOST I DINAMIČNOST KLARINE VJERE

Promatrajući Klarine spise lako je uočiti kako su korijeni Klarine vjere u njezinim osobnim susretima, počevši od majke Hortulane, Franje, Riječi Božije, Propetoga s križa, sestara, prijatelja, pa do same prirode. Da se u sebi nije srela sa sobom i da nije imala iskustvo prirode - sebe otkrila i doživjela Franjinom »biljčicom« - ne bi se nikad prozvala »biljčicom« i ne bi imala toliko povjerenja u sebe, ne bi izrasla u tako obdarenu, jaku i novu ženu. Vjera, koja je izrastala iz osobnih susreta i iskustava, postajala je temelj i snaga Klarina života i djelovanja. Tu su korijeni Klarine originalnosti, hrabrosti i dinamičnosti, da se je na tako novi način uputila za »novim čovjekom« Franjom, »novom vojskom« fratrima i novostima tolikih događaja,¹ da na novi način započne ostvarivati sebe, oblikovati novu zajednicu, novo razbaštinenje i da na novi način dolazi do trajne radosti. Iza Klarine promjene života nije nitko stajao. Nije stajala majka, rodbina, napisano pravilo ili Crkva. Čak su se svi opirali na svoj način, osim Franje. Dakle, Klarin početak bio je veoma hrabar i originalan, iz vjere i ljubavi.

Čitajući izvore o Klari, vidi se koliko je Klarina poučljivost podupirala dar vjere i pomagala mu da raste. Piše T. Čelanski: »Iz majčinih je usta najprije primala u poučljivo srce osnovno vjersko znanje. Primano znanje o vjeri očitivalo se i po duhu

1. TOMA ČELANSKI, *Životopis sv. Klare i njezini spisi*, Split 1991, 29.

koji ju je iznutra jednako prodahnjivao i oblikovao, da je doista bila najčistija posuda milosti.«² Dakle, prva Klarina učiteljica u vjeri bila je majka Hortulana. S vremenom je Klarina vjera trebala više, pa »kada je čula za Franjino ime i za njegovo nastojanje da kao nov čovjek novim krepostima obnovi u svijetu zaboravljeni put savršenstva, poželjela je da ga što čuje i vidi...«³ I kad gaje srela, »sasvim se prepustila Franjinim savjetima; odlučila je da će ga nakon Boga uzeti za vođu... sve što je god Franjo govorio o dobrom Isusu, prihvaćala je vatrenim srcem.«⁴

Cvjetići o Klari donose kako je Klara željela češće vidjeti Franju. »Imala ga je pitati za toliko stvari. Mogla je biti bez tjelesne hrane, ali ne bez duhovne, koja je dolazila od učiteljeve riječi.«⁵ Prisjetimo se usput i Franjine pouke pepela, poslije koje je Klara umnožila pokore i pojačala molitvu. Razumjela je da »ni Franjo nije drugo nego pepeo, a pepeo je bila i ona, makar tako sjajna i čista.«⁶ Još je toliko prigoda koje očituju Franjinu svestranu i srdačnu brigu kojom je pomogao Klari u vjerničkom dozrijevanju.

T. Čelanski je napisao da »premda Klara nije bila obrazovana, ipak je rado slušala govore obrazovanih ljudi... Umjela je iz govora svakoga propovjednika izvući ono što je duši bilo korisno.«⁷ A kada su posjeti duhovnih otaca bivali rjeđi i kada u crkvi nije odzvanjala pouka, Klara se utjecala Učitelju učitelja i Gospodinu duša. Stala je pred Raspetim i razmatrala govore Kristovih rana... Muka Isusova bio je tekst u kojem je Klara neprestano čitala i ponavljala predavanje o svetosti.⁸ Doda li se tim poukama i Klarinu vjeru u Duha Gospodnjega i njegovo sveto djelovanje, onda je razumljivo Klarino pisanje bi. Agnezi Praškoj: »Jasno je, po Božijoj milosti, da je duša vjernoga čovjeka veća od neba, jer nebasa sa svim stvorovima ne mogu obuhvatiti Stvoritelja, a samo je vjerna duša Njegov stan i sjedište, i to samo po ljubavi koju bezbožnici nemaju...«

II. KRISTOCENTRIČNOST I TEOCENTRIČNOST KLARINE VJERE

Klarini suvremenici ostavili su čudesne izričaje o Klarinoj vjeri. Iako ne opisuju Klarinu vjeru, daju dohvatiti Klarinu sjedinjenost s Bogom i djelotvornost njezine vjere. T. Čelanski piše kako je Klara već na početku »čeznula samo za tim kako bi po krepostima zavrijedila biti zaručnom velikoga Kralja.«¹⁰

»Napokon je sa siromaštvom sklopila takav savez i toliko ga uzljubila, da osim Isusa Krista nije htjela imati ništa drugo, niti je dopuštala da njezine duhovne kćeri išta posjeduju... Trsila se da se po najuzvišenijem siromaštvu suobliči siromašnom i prope-

2. Isto, 26.

3. Isto, mj.

4. Isto, 27.

5. PIERO BARGELLINI, *Cvjetići sv. Klare*, Split 1992, 35.

6. Isto, 42.

7. TOMA ČELANSKI, *Nav. dj.*, 47^{ff}H.

8. P. BARGELLINI, *Nav. dj.*, '48-49.

9. *Spisi sv. oca Franje i sv. majke Klare Asižana*, Split 1991, 242.

tom Kristu, kako ne bi ni jedna raspadljiva stvar nju ljubiteljicu, odvajala od Ljubljenoga ili bi je priječila u njezinu životu s Gospodinom.«¹⁰

Kristocentričnost i teocentričnost Klarine vjere najočitija je po tolikim čudesima koja su se dogodila po njezinoj molitvi. Treba se sjetiti kako je molitvom oslobodila svoj samostan i grad Asiz od Saracena. Dobro je čuti uvijek iznova njezin vjernički vapaj i sigurnost njezine vjere kad je Bogu zavapila: »Čuvaj, molim te, Gospodine, ove svoje službenice, koje ovoga časa ja ne mogu sačuvati... Vjerom vam, sestre, jamčim da nećete pretrpjeti nikakva zla, samo se pouzdajte u Krista!«¹² Klara, sigurnošću svoje vjere, šalje sestre da zahtijevaju od Boga oslobođenje grada: »Sestre, pođite našem Gospodinu i svim žarom srca zahtijevajte da oslobodi grad.«¹³ Istom sigurnošću Klara moli »za postojanost sestrina srca. Zahtijevala je da božanska snaga nadvlada ljudsku silovitost.«¹⁴

Tako su snažni Klarini poticaji i o pouzdanju koje je pobuđivala u sestrama sve do zapovijedi kojom je sestru poslala da s braćom podijeli jedini kruh koji su imali: »Idi, moja kćeri, i učini kako sam ti rekla i čvrsto se uzdaj u Providnost Božiju.«¹⁵ Usput se valja spomenuti koje je pouzdanje u Klarinu molitvu imao sv. Franjo kad po njezinoj molitvi traži što je za njega volja Božja,¹⁶ ili papa Grgur IX. koji Klarinoj molitvi povjerava svoju dušu.¹⁷

Zadivljuje snažana vjera srednjovjekovne žene u Klari, koja se u savršenoj vjernosti Propetome i onome što Crkva treba nije dala zbuniti, niti popustiti, pa ni papi Inocentu III. kad ju je nagovarao da je odriješi od tako oštroga zavjeta siromaštva. Nije popustila, nego je papu žarko molila: »Sveti Oče, odriješite me od mojih grijeha, oslobodite me od mojih pogrešaka, ali ne od povlastice svetog siromaštva, od kojega ne želim biti nikada odriješena... Ja se ne bojim zavjeta koji sam položila... Naša obrana je raspeti Krist i njegov zamjenik na zemlji.«¹⁸

Najjače očitovanje kristocentričnosti Klarine vjere je u mističnoj »dohvatljivosti« Kristove ljubavi u patnji i umiranju na križu. Zato joj je »oplakivanje Gospodinove muke... priraslo srcu. Češće je molila posebnu molitvu na čast pet rana Gospodinovih. Naučila je i Časoslov na čast križa, što ga je sastavio ljubitelj križa Franjo, i molila ga sličnim osjećajima.«¹⁹ Zato je ljubljani Raspeti ljubavlju uzvrćao onoj koja ga je ljubila. A Klara se »snagom križa proslavila po znakovima i čudesima«. Čak je »drvo križa bilo zasaden u djevičinu sreću.«²¹ Dakle, suživljenost s propetom ljubavlju, najvećim Očevim darom, Klaru je osposobila za supatništvo i učinila je suotkupiteljicom patničkog naraštaja; takvima vidi i svoje sestre, a posebno sestru i prijateljicu Agnezu Prašku.

10. T. ČELANSKI, *Nav. dj.*, 28.

U. *Ista*, 33-34.

12. *Isto*, 39.

13. *Isto*, 39.

14. *Isto*, 41.

15. P. BARGELLINI, *Nav. dj.*, 38.

16. *Usp.*, *Isto*, 44.

17. T. ČELANSKI, *Nav. dj.*, 42.

18. P. BARGELLINI, *Nav. dj.*, 57-59.

19. T. ČELANSKI, *Nav. dj.*, 43^44.

20. *Isto*, 45; *Spisi...*, 122.

21. *Isto*, 46.

Vjera, koja se u Klari pretvarala u ljubav, supatništvo je prelijevala u zahvaljivanje Bogu: divljenje, klicanje, poticanje i hrabrenje, čega su krcata Klarina pisma. Ide do te punine daje »na ležaju svoje preduge bolesti šapćala svojoj duši: »U miru i veselju idi k Onomu koji te je stvorio, koji te je posvetio i koji te je uvijek ljubio i čuvao. Podi Onomu koji te je pazio... Blagoslovljen budi, moj Gospodine, koji si me stvorio i otкупio svojom milosrdnom krvi, da mi udijeliš vječni život koji si Ti...«²²

III. VJERNA ŽENA

Čitatelji Klarinih spisa i spisa Klarinih suvremenika najviše će uživati u *Klarinoj vjernosti*. Klara je svoju vjeru unosila u najrazličitije situacije svagdašnjega života i uspijevala je biti vjerna svome pozivu, Bogu, Crkvi i Franji; brinula se za vjernost svojih sestara i podupirala je vjernost svojih prijatelja.

Toma Čelanski izričito kaže da Klara »što je obećala Franji nije zanemarila«.²³ Sigurno je da joj je najveća briga u životu bila kako biti i ostati vjerna svojoj zajednici. Svoju vjernost Klara je utvrđivala poniznošću, »kulom najuzvišenijega siromaštva«²⁴ i nježnom ljubavlju. Zato ju je papa Grgur IX. »još nježnije i očinski zavolio... i imao veliko pouzdanje u molitvu te svete«, a papa Aleksandar IV. »po službi joj je bio otac, po brizi hranitelj, a po najčišćem osjećaju uvijek odani prijatelj«.²⁵ Papa Inocent IV. Klarin je »život više cijenio nego život žena svoga vremena«.²⁶

Tako je vjerna Klara »započela to novo sveto opsluživanje« i »na polju vjere zasadila i odnjegovala vinograd siromaštva s kojega se beru obilni plodovi spasenja..., ta se vodonosna žila po različitim potočićima razgranala na području Crkve te natapa rasadišta vjere«, piše papa Aleksandar IV.²⁸ Velika je Klarina briga za vjernost zajednice katoličkoj vjeri, pa zato u Pravilu propisuje da se svaka kandidatice prilikom primanja »pompljivo ispita o katoličkoj vjeri i crkvenim sakramentima, pa ako sve to vjeruje i hoće vjerno priznavati i sve do svršetka odlučno opsluživati...«²⁹ neka se primi. Sestre su strogo obvezne imati kardinala u Rimskoj Crkvi za svoga upravitelja, zaštitnika i popravitelja, da bi uvijek bile stalne u katoličkoj vjeri, zauvijek obdržavale siromaštvo i poniznost Gospodina našega Isusa Krista i njegove Majke što smo čvrsto obećale.³⁰

Posebnom srdačnošću i ohrabrenjem poziva Klara na vjernost sestru i prijateljicu Ermentrudu: »Predraga, budi vjerna onomu kome si obećala vjernost do smrti, jer ćeš od njega primiti vijenac života... Suprotivštine rado podnosi i nek te ne uznese sreća, jer sreća traži vjeru, a protivštine je zahtijevaju; što si Bogu zavjetovala vjerno izvršuj i on će te nagraditi... Djelo koje si dobro započela ustrajno dovrši... Ne boj se, kćeri, jer je Bog vjeran u svim riječima svojim... izliti će svoj blagoslov na te i na tvoje

22. P. BARGELLINI, *Nav. dj.*, 74.

23. T. ČELANSKI, *Nav. dj.*, 32.

24. *Isto*, 33.

25. *Isto*, 33-34, 42.

26. *Isto*, 49-50.

27. *Isto*, 50.

28. *Spisi...*, 120.

29. *Isto*, 73-74.

30. *Isto*, 84.

kćeri.« Sestri i prijateljici Agnezi Praškoj piše: »Zato, koliko mogu, vašu uzvišenost i svetost smjerno molim poniznom molbom za ljubav Kristovu, da biste se utvrdili u njegovoj svetoj službi, da biste rasli od dobra na bolje, da biste napredovali iz kreposti u krepost, da bi vam se onaj kome svom željom svoga srca služite udostojao udijeliti željenu nagradu.«³² U Drugom pismu nastavlja: »Samo je jedno potrebno, to jedno molim i opominjem za ljubav Onoga komu si se prikazala kao sveta i ugodna žrtva, da se uvijek sjećaš svoje odluke, gledajući poput druge Rahele na svoj početak, drži što imaš, radi što radiš i ne puštaj, nego brzom trkom, lakim korakom, nezapriječenih nogu, da ti koraci ne hvataju prašine, radujući se sigurna i hitra oprezno stupaj stazom blaženstava, ne vjerujući nikomu, niti pristajući uz ikoga koji bi te htio odvratiti od te odluke, koji bi ti htio na put staviti kamen spoticanja, da ne bi izvršila svoje zavjete Svevišnjemu u onom savršenstvu na koje te je Duh Gospodnji pozvao.«³³

Klara i u Blagoslovu potiče sestre: »Uvijek nastojte opsluživati ono što ste obećale Gospodinu.«³⁴ Oporuku završava riječima: »Čuvajmo se, ako smo stupile na put Gospodnji, da nipošto za neko vrijeme ne odstupimo do njega, da ne nanesimo nepravdu tolikome Gospodinu i njegovoj Majci Djevici, ocu našem blaženom Franji, slavnoj i također vojujućoj Crkvi... Radi svega toga prigibam svoja koljena pred Ocem Gospodina našega Isusa Krista da sam Gospodin... koji je dao dobar početak dade porast i također ustrajnost do kraja.«³⁵ Svi ti izričaji doista opravdavaju usklik pape Grgura IX., Klarina prijatelja: »Prevjerna sestro Klaro...«³⁶

IV. RADOST JE PLOD VJERNOSTI

Tako je zanosno i nosivo Klarino klicanje i radost izazvana vjernošću, koju u sebi nosi i koju kod sestara vidi ili za nju čuje. Radošću i klicanjem Klara bodri prijateljicu i sestru Agnezu Prašku kao i Ermentrudu kako bi izdržale kušnje i ustrajale u svetim obećanjima. Sva ushićena piše Agnezi: »Ispunja me tolika radost i u Gospodinu zanosno kličem ukoliko čujem i doznajem da u nasljedovanju stopa siromašnoga i poniznog Isusa Krista divno nadopunjaš nedostatke kako moje tako i ostalih sestara... Nitko me ne može lišiti tolike radosti jer... poniznošću, snagom vjere i rukama siromaštva grliš neusporedivo sakriveno blago, pomoću kojega se kupuje ono po čemu je sve stvoreno iz ničega... Smatram te pomagačicom samoga Boga i podržateljicom klonulih udova Njegova neizrecivog tijela.« Sestri Ermentrudi piše: »Radujem se i čestitam ti, i opet se radujem da sa svojim sestrama čvrsto stupaš stazama kreposti. Pre-druga, budi vjerna onomu kome si obećala vjernost do smrti...«³⁸ Svi su ti izričaji svjedočanstvo kako je plod vjernosti radost i kako je radost ohrabrenje i oslobađa za suotkupiteljstvo patničkoga naraštaja.

31. *Isto*, 103-104.

32. *Isto*, 96.

33. *Isto*, 97.

34. *Isto*, 107.

35. *Isto*, 90.

36. P. BARGELLINI, *Nav. dj.*, 61.

37. *Spisi...*, 98-99.

38. *Isto*, 103.

V. ZAKLJUČAK

Sv. Klara svojom je vjerom i vjernošću pustila duboke korijene u zemlju, ali i u nebo. Vjerojatno je zato njezino stablo do danas tako krošnjato. Toliko puta spomenutim kvalitetama Klara je često djelovala suprotno mentalitetu svoga vremena. Time je očitovala originalnost i vjeru svoga života. Pokazala je da se može biti siguran bez materijalne sigurnosti na zemlji i da se može biti radostan i u oskudici. Pokazala je čime se i kako može biti sretan i radostan. Isto je tako pokazala da su *vjernost i poniznost stožeri franjevačkoga siromaštva i bratstva*. U Klari su i po Klari zaživjele neke od franjevačkih kreposti, a posebno poniznost i vjernost, za koje toliki osjećaju da jesu i da bi morale biti franjevački zavjeti, jer zavjet se polaže i živi samo mjerom vjere i poniznosti. Dobiva se dojam da je cijeli Klarin život bio ispovijest vjere i vjernosti ili još bolje »izlaganje vjere« na egzistencijalan način.

Klarina je vjernost i izdržljivost bila izazov ne samo za njezine sestre i prijatelje, nego i za ostale koji su je upoznali. Klara je znala i u očajnim situacijama snagom vjere ostajati vjerna. Vjernošću je pronalazila načine kako doći do radosti.

ZUSAMMENFASSUNG

HL. KLARA TREUE FRAU

Aufgrund der Schriften Klara's und aufgrund anderer Quellen bringt die Autorin Zeugnisse über Wurzeln, Originalität und Dynamik des Glaubens Klara's. Sie betont, der Glaube war christozentrisch und theozentrisch, und beweist, Klara ist eine treue Frau, »weil sie nicht vernachlässigte, was sie Franz versprochen hatte«. Aus dieser Treue zu Gott und Schwestern ist eine kostbare Frucht herausgewachsen - tiefe Freude und Lebensglück.

Zusammenfassung übersetzt von K. Bašić